

Dumnezeu în Școală.

Suntem în epoca cea mare de creație a Statului românesc. Și, în vederea acestui lucru, căutăm cu toți principi, suficient de puternice și adânci, pe care să le așezăm la temelie acestui Stat, pentru ca el să se poată realiza masiv și durabil. Noi socotim că pe acest principiu l-am găsit în Dumnezeu. Dar pentru ca Dumnezeu să creeze în adevăr Statul românesc cel nou, este nevoie ca să-l deschidem drum larg în toate instituțiile fundamentale ale acestui Stat. Prin urmare și în școală. Dar să ne explicăm.

Departă de noi gândul de a concepe Statul românesc al viitorului ca pe un Stat teoretic, în sensul trăit oarecând de vechii Ebrei. Nu pentru că nu l-am socoti bun sau chiar posibil. Dar credem că acea formă de a concepe Statul a îndepărtatului Moise este pentru spiritul nostru creștin pentru totdeauna perimată. Acea formă de Stat, pe care ne-o descrie cu atâta bogăție de detalii și descriții Vechiul Testament, rămâne o formă unică, pe care Dumnezeu a voit-o o singură dată în istorie și numai la un popor, într-o dată însuși scopul în vederea căruia realizase Dumnezeu acel Stat, era cu totul unic.

Dar un Stat românesc, în care Dumnezeu să fie principiul interior de viață al tuturor conștiințelor individuale, ce alcătuiesc colectivitatea lui socială, ni se pare nu numai frumos a gândi, ci chiar absolut necesar. Căci întrebăm: Care ar putea fi, mai cu succes, principiul armonizator al atâtor neamuri variate și clase sociale adverse, care alcătuiesc masa socială a acestui Stat, în afară de Dumnezeu? Judecăm cu simțul realităților și fără de o falsă înțelegere a sufletului omenesc, orice alt răspuns, pe care ar încerca să-l dea cineva la întrebarea noastră, afară de Cel de Sus, apare abstract, iluzoriu și insuficient. Dumnezeu Singur rămâne mulțumitor pentru toate cogățele.

Dar cu o singură condiție. Ca El să fie făcut cunoscut și adâncit temeinic în toate conștiințele.

Orl acest lucru se poate înfăptui, printre altele și în primul rând, prin școală.

Școala este instrumentul de educație, pe care și l-a creat Societatea omenească în vederea ajungerii celor mai înalte ținte de viață, pe care și le-a putut fixa ea. Deci, pentru ființa Statului, care este, deocamdată, forma de societate cea mai înaltă, pe care o poate crea omul, Școala este un instrument esențial. Și dacă este adevărat, ceea ce am afirmat mai sus, că Dumnezeu este supremul principiu de inspirație și de orientare, în viața unei colectivități omenești organizate, atunci rămâne evident rolul fundamental și neînlocuibil, pe care îl are în viața școlii, ca instituție de Stat, ființa lui Dumnezeu. Dar prin aceasta, lată că am stabilit și care este locul ce se cuvine să i-l dăm lui Dumnezeu în școală. Și totodată, prin aceasta, socotim că am stabilit și care este locul pe care trebuie să-l ocupe religia ca obiect de învățământ în programul școlii, și, în special, în acela al școlii secundare.

Dumnezeu trebuie să fie atmosfera, în care să se simtă că plutește și respiră adânc fiecare obiect de învățământ. Nu trebuie să se creadă prin aceasta că noi intenționăm de a cere școlii secundare de a se transforma într'un fel de școală teologică. Ci doar atât: Că Dumnezeu trebuie să fie considerat drept realitatea supremă și indiscutabilă în toate ceasurile de învățământ ale școlii. Că de la El vin și către El duc, în ultima linie, toate lanțurile de fenomene și toate formele de tărle interioară ale omului de pe pământ. Sau cu alte cuvinte: Că prin Dumnezeu singur se explică în mod suficient cauzalitatea primă a lucrurilor, precum și finalitatea ultimă din întregul univers.

Domnii Colegi de învățământ nu trebuie să uite nici o clipă că realitatea lui Dumnezeu este o taină. Și că, chiar dacă avem despre El o oarecare cunoaștere, mijlocită, prin aceea ce numim noi revelație supranaturală, nici într'un caz nu poate avea pretenția cineva, că prin această revelație ni s'a dat o cunoaștere, care epuizează într'un fel pentru mintea noastră, ființa lui Dumnezeu. De aceea nici unul om cu oare-

care bun simț nu-i este îngăduit a se vorbi asupra lui Dumnezeu cu acel ton de îngâmfată suficiență, cu care vorbesc în genere oamenii superficiali. Profesorul, care impune cu adevărat respect și influențează deci în sens educativ asupra elevilor săi, este acela, care va mărturisi, în mod sincer, în fața acestora, insuficiența ființei lui față de Dumnezeu și care niciodată nu va lua o atitudine definitivă, atunci când e vorba de cunoaștere, față de acest Dumnezeu. Puțină incursiune în viața marilor personalități, creatoare pe tărâmul cugetării și al științei, în această privință, ne-ar fi întotdeauna de cel mai mare folos. Pentru că ea ne-ar face să descoperim că, în genere, toate acele personalități au fost adânc pătrunse în ele înși-le despre realitatea indiscutabilă a lui Dumnezeu. Iar, din punct de vedere practic, mai toate aceste personalități au fost pătrunse de o adâncă pietate față de Dumnezeu. În această privință este vrednică de amintit pilda marelui geniu englez Newton, care, atunci, când era absolut necesar ca să rostească în fața studenților săi numele lui Dumnezeu, se scula respectuos în picioare și își descoperia capul. Un exemplu similar avem și din partea remarcabilului geniu francez Faraday.

Toate aceste lucruri le spunem pentru a-l pune pe unul dintre domnii colegi în gardă față de el înșiși, cel puțin în unele momente ale carierei lor, când verva și spiritul dimpreună îi pot ispiti ca să alunece cu oarecare ușurință pe fața unui efect efim, pe care l-ar putea câștiga printr-o vorbă ireverențioasă sau măcar îndoielnică la adresa lui Dumnezeu.

O sursă destul de bogată de suferințe pentru noi profesorii de religie în învățământul secundar o constituie așa zisele conflicte dintre știință și credință, conflicte care, în realitate, nu există între înșiși datele științei și ale credinței, ci numai în spiritul cu care sunt aplicate atât una, cât și cealaltă. În orice caz conflictul este destul de puternic în mințile și în sufletele unora dintre domnii colegi, de unde ele trec apoi cu ușurință în suflete fragede și credule ale elevilor. Din nefericire aceste conflicte sunt pogorâte câteodată chiar în forma vizibilă a unora dintre manualele școlare, care justifică, cu drept cuvânt, adesea, conflicte chiar tragice în sufletele tinerilor. Este o problemă de învățământ aceasta, pe care la noi, până astăzi, după a noastră cunoaștere, aproape nimeni nu a adâncit-o, ceea ce constituie o regretabilă dovadă despre lipsa unui interes pedagogic, larg și adânc, în lumea didactică la noi. Deoiamdată noi vrem să adresăm colegilor noștri de învățământ, dela celelalte catedre, această rugămintă: ca până la o adâncire mai temeinică, și din o parte și din altă, a acestel probleme, ceea ce nu poate să întârzie prea mult, să încheem un armistițiu amical între cele două oști. (În realitate vom dovedi, cu un alt prilej, că suntem cu toții, în fond, o singură și aceeași luminată oaste: oastea culturii). Să evităm și unul și alții de a

pronunța cuvinte definitive în această problemă. Atunci, când în lecțiile noastre vine vorba despre chestiuni, în care acest conflict s'ar părea inevitabil (de ex: chestiunea creației lumii, a originii omului, etc.), să avem curajul de a mărturisi insuficiența noastră; să avem probitatea de a declara provizoriul unora dintre teoriile științifice, precum și ignoranța noastră, val, adesea prea mare, în domeniul credinței. În orice caz să fim siguri că mai mult câștigă prestigiul obiectului nostru și al învățământului însuși, dacă ne recunoaștem cu modestie limitele, decât dacă ne dăm cu atâta ușurință drept atotștiatori și producem în sufletele tinerilor atâtea confuziuni și conflicte premature și cu totul inutile pentru formarea lor sufletească în direcția caracterului.

Desigur că obiectul pe care ni l-am pus înainte în însemnările de față este cu mult prea mare pentru a-l putea cuprinde în spațiul ce ni se oferă. De aceea ne oprim. Ceea ce am urmărit însă noi din capul locului, a fost doar aceasta: Ca să-l rugăm pe colegii noștri de învățământ dela celelalte obiecte să cadă de acord cu noi asupra veracității principiului: Că nici un principiu de educație și de învățământ nu poate egala în măreție și în adâncime creatoare, pentru scopurile școlii, principiul lui Dumnezeu. Și în al doilea rând, că nici un obiectiv comun, pentru sforțările noastre ale tuturor, nu poate fi mai necesar pentru economia pedagogică a școlii celei noi, de care are nevoie Statul cel nou al României-Mari, decât acesta afirmat de noi: introducerea cât mai adâncă și mai convinsă în viața școlii românești, așezându-l la locul ce i-se cuvine, a lui Dumnezeu.

„Cronicarul“

Preot TOMA P. CHIRICUTZĂ

Prof. de Religie și Filosofie.

Porunca cea nouă și mare.

„Toate lucrurile au fost spuse — zice un erou al lui Dostolevski — dar cum nimeni nu ascultă, trebuie să reîncepi mereu. Să repetăm, mai ales că spiritul omului de azi, obosit de senzațional și extraordinar, se pare că sfârșește prin a admira ca nou tocmai ceea ce e vechi, ceea ce a ținut de prea comun.

Porunca cea nouă: iubirea aproapelui, a dușmanului (Mat. 5, 43—44), este și porunca cea mai mare (Mat. 22, 39). În lumea ante-creștină nu exista. „Cel vechi, zice Necker, au cinstit, fără îndoielă, virtuțile prin care se săvârșește binefacerea; dar felul acesta de a încredința fără încetare pe cel sărac și slab ocrotirii, grijii, ajutorului eficace al celui bogat și puternic, se ține esențial de morala religioasă noastră“ (Citat după Arhim. I. Scriban: Curs de teologie morală p. 498).

Intr'adevăr, iată tot ceea ce pot spune cel vechi despre cel mai ales sentiment al omului: iubirea aproapelui. Grecul Sophokles spune sentențios: „Omul nobil ajută pe camarazii săi”. Ovidiu îndeamnă sfios: „Crede-mă, e faptă regească să dai ajutor celor căzuți!” (Ex Ponto lib. II. 9. 11. Citat după B. Marian. Dicționar de citate și locuțiuni străine, ed II p. 132). Inuși Socrate, acela pe care adesea îl punem alături de Iisus, nu spune par'că mai mult în această privință. În convorbirea, pe care o are cu Criton, spune: „Prin urmare nu trebuie să răspunzi la o nedreptate cu alta, nici la rău cu rău, orice ți-ar face cineva”. (Platon: Dialoguri ed. Cultura Națională p. 20). Această părere o adoptă și o expune și Platon în cartea lui Republica, în care Socrate spune lui Simionides: „că nici când nu e drept a face rău nimăului”, nici chiar dușmanului; căci acesta nu numai că nu se face mai bun, făcându-l rău, dar se face și mai rău” (Platon: Statul I, 9 ed. Casei Școlilor p. 57—58).

Din aceste câteva citate, pe cari omeniirea le consideră de clasice, se vede că cel vechi aveau cel mult simțul dreptății, al miliei, nu însă sentimentul iubirii aproapelui, respective a dușmanului. „Socrate e pilda Grecului nobil; dar în cele din urmă ceasuri ale lui e fără inimă către soția și copiii săi... Cațone e întrebunțat ca proverb pentru ciustea lui în viața publică; era însă crud cu robii lui”. (Luthardt. Citat după I. Scriban o. c. p. 256).

Porunca cea mare și nouă, iubirea dușmanului, nu o aflăm nici la singurul popor monoteist de înainte de Cristos: La Evrei. Legea lui Moisi prevede ca: „Pre Edomeu să nu-l urăști, că el fratele tău este; pre Egiptean să nu-l urăști: că străin ai fost în pământul lui” (Moisi V, 23, 7). Preceptul e negativ: să nu faci rău. Însă, nu îndeamnă să faci bine. Și apoi, aceste opriri blânde de a nu vătămă, sunt valabile numai pentru cei ce ți-au făcut, sau îți vor face bine. Pentru cei ce ți-au făcut rău, pentru dușmani, nu e nici o fărâma de iubire. Acestora să le faci ceea ce ți-au făcut: „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte” (Moisi II, 21, 24). David în psalmi, deosemena nu are nici un cuvânt de iertare pentru dușmanii lui. Din contră, dorește ca: „Orfanii să fie fiii săi și femeia sa văduvă! Rătăcească-se fiii săi și să cerșească...” (Ps. 109, 9). „Fie-l blestemul ca vestmântul, cu care se învelește, ca cingătoarea, cu care se încinge totdeauna!” (Ps. 109, 19).

Până la Iisus, nu a îndrăsnit să zică nimeni Dă pâine celui ce-ți dă cu piatră, dă sărutare celui ce-ți dă palmă, dă binecuvântare celui ce te blestemă. Nu, deoarece această poruncă apare ca ceva prea mare, ca ceva ce atentează la existența omului. Da, se pare că Iisus prin această poruncă cere prea mult acelui care este urmașul lui Adam. Ți-se cere să iubești pe cel ce te disprețuiește și te păgubește.

Și aceasta face ca iubirea dușmanului să apară ca ceva imposibil, nenatural firii omului. Și cu toate acestea, se poate realiza. Iisus a știut să dea secretul acestei realizări.

Există la om un sentiment instinctiv, — ce de altfel se observă și la animale, — anume sentimentul grațitudinii față de ființa care i-a făcut vre-un bine. Ori tot omul, a cărui inteligență a putut să se ridice la noțiunea de Dumnezeu, recunoaște în ființa divină pe autorul existenței sale și pe dispensatorul bunurilor de cari se bucură și e imposibil să nu aibă o grațitudine infinită față de această ființă dela care a primit totul. Iisus se servește de acest sentiment de grațitudine pentru ca să restabilească iubirea între oameni: „Adevăr grăesc vouă, într'u cât ați făcut (adecă ați hrănit, ați adăpat, ați îmbrăcat) unuia dintr'acești frați ai mei, prea mic, mie mi-ați făcut”. (Mat. 25, 40). Cu alte cuvinte vrea să zică, că grațitudinea pe care l-o datorăm să o manifestăm față de semenii noștri, adecă să iubim pe orice om ca și când ar fi Dumnezeu. Aceasta este ce se numește iubirea vrăjmașului, caritatea creștină și așa se explică devotamentul — omenește inexplicabil — cu care călugărițele creștine îngrijesc de bolnavii săraci, murdari, desgustători și mai pre sus de toate ingrați. (Dr. N. C. Paulescu: Cele patru patimi și remediile lor. Ed. IV Buc.).

Porunca aceasta așa de revoluționară față de instinctele omului, a fost nouă nu numai în ziua când a fost predicată pe munte, ci e nouă și azi. E nouă prin faptul că nu-i pricepută, nu-i ascultată. Față de depresiunea morală, însă, a timpurilor de azi, îndeplinirea acestei porunci ar fi singurul remediu. Iubindu-ne dușmanii, vor dispărea — după cum zice Tolstol. Și trebuie să facem așa; căci altfel, riscăm să fim confundați cu păgânii de înainte de Cristos, cari nu l-au citit cuvintele și nu au simțit pe trupurile lor răceala apei din baptilisterium.

Pr. G. Perva

Aviz.

Cucernicii preoți din comunele, unde avem sesii reduse și vacante, al căror venit intră la fondul preoțesc, sunt poștiți a provoca pe arendașii acestor sesii să achite arinda pe anul curent.

Asemenea sunt poștiți cucernicii preoți, a eruă la primăriile comunale, cât face impozitul acestor sesii pe anul 1931, și a raportă în cauză Vener. Consiliu eparhial.

Școala.

— Reflexii. —

Sub titlul acesta a apărut în N-rul 226 din 27 Aug. a. c. în gazeta „Mișcarea” un articol semnat de Dl Teodor Geanta, în care numitul publicist, făcând analiza critică paralelă a sistemului de educație, între școala veche și nouă, prin osanalele aduse celei din urmă dovedindu-se adeptul ei, nu se sinchisește cătuși de puțin a o numi pe cea dintâi școala sforțării sau de sfinți.

Aceasta școală (veche) după concepția și verdictul D-Sale este o „școală moartă”, o școală de mecanizare, o școală care calapodizează sufletele, le îmbracă în formule intelectualiste, care hămuește la fiecare pas, este o școală de sfinți.

Aduce mai apoi acuzația nejustificată și total nefondată școalei vechi, afirmând că: „ea nu educă (sic) militând pe lângă principiul, că „educația e sinteza vieții intens trăite și e o totalizare de deprinderi active bune”.

În definitiv cere o școală a plăcerii, a bucuriei, a fericirii, în locul școalei sforțării conștiinței, în locul unei școale de sfinți oficioși.

Termină prin a disputa superioritatea sistemului de „jocuri, cântece, povești, poezie, desenul, cari constituiesc o efortare enormă, dar pentru că lipsește conștiința, aceasta efortare e nesimțită, e plăcută, e fecundă”.

Ca unul ce nu sunt specialist într'ale pedagogiei, nu volesc să intru în polemică științifică; aceasta au făcut-o bărbați mai competenți și cu o mai vastă experiență de cauză, dovedind prin scrisul lor bine documentat superioritatea școalei vechi, față de cea nouă, din punct de vedere creștin și religios moral.

Este indiscutabil scopul educativ al școalei vechi anume: a forma din tinerele vârstare ale neamului oameni religioși-morali și creștini luminați.

Ori tocmai în aceasta privință școala nouă (modernă) lasă mult de dorit. Nu voim prin aceasta să recriminăm sau să acuzăm pe nimenea, ne restrângem simplaminte numai la unele constatări și fapte, cari ne sunt tuturor îndeajuns de cunoscute din viața de toate zilele, ca urmările nefaste ale sistemului nou de educație modernă.

1. Este lucru știut de toată lumea, că baza educației în școală o formează disciplina; ori aceasta în școala nouă fiind ca și inexistentă, are drept urmare totala lipsă de autoritate a profesorului față de elev. Dovadă: persiflările, batjocurile, ba chiar atacurile și bătăliile de cari s'au împărțit unii profesori de elevi agresivi și turbulenți.

2. Ca urmare a lipsei de disciplină și autoritate se poate atribui îndrăzneala unor elemente de a se organiza clandestin în nuclee comuniste, fapt nu de mult relatat de presă cu un lux de amănunte, acțiune

descoperită de organele de siguranță ale statului în mai multe orașe din țară.

3. Tot ca urmare a lipsei de educație în spirit creștin — pe care școala modernă voeste să-l exileze — și ca o sinistru urmare a sistemului nou, trebuie să mai semnalăm fapte dureroase cari se repet aproape zilnic: sinuciderile epidemice, între elevi și eleve.

Aceste sunt numai unele dintre fenomenele patologice, izvorâte de pe urma lipsei de disciplină și de educație creștină, a căror asanare trebuie să precepe neîntârziat cercurile competente, impunându-se o reformă radicală, îndeosebi în școlile secundare.

În starea actuală vitregă trebuie aflat și motivul, că mulți părinți, ortodocși chiar, preferă educația etico-religioasă împărțită elevilor în institutele străine, de pildă rom. catholice.

Iată deci alt argument care probează superioritatea valorii educative în duh creștin și moral în comparație cu creșterea modernizatoare cu seria urmărilor ei atât de regretabile și dureroase.

Pentru delăturarea tuturor acestor stări îngrijorătoare, se impune, deci, ca un imperativ categoric, luarea de măsuri urgente și eficace pentru ca școala să și poată ajunge menirea ei socială ideală: de a forma suflete întregi și caractere adevărate, a căror lipsă se resimte atât de dureros în actuala viață socială postbelică.

La din contră, responsabilitatea pentru consecințele nefaste, cari decurg de pe urma nepăsării a celor chemați, va fi cu atât mai grea înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Pornească deci factorii competenți la îndreptarea relelor vizate, întrucât sunt pătrunși și conștiinți de promovarea binelui și a fericirii neamului, precum și de viitorul țării, carea e ahtiată după stări mai fericite decât cele actuale.

Lucian Lungu
preot.

† Aurelia Popa.

Luni 21 Sept. a fost înmormântată, în com. Nădab, preoteasa Aurelia Popa, soția preotului Dumitru Popa.

Prohodul a fost oficiat în sf. biserică, de către protopopul tractual P. Marșleu, asistat de preoții: Gh. Turicu Grăniceri, Gh. Ardelean Pădureni, Șt. Leucuța Șimand, V. Mihulin Arad, G. Popluca Chișineu, N. Popa Vârșand, C. Monția Siclău, T. Leucuța Sinteamare, M. Nistor Cintelu, E. Căpitan Gașsa, Z. Brădean Comlăuș, T. Mornăiță Șimand, O. Turicu Grăniceri, P. Brad Socodor, C. Chicin Gașsa.

Panegiricul a fost rostit de către p. protopop, care în cuvinte frumoase a scos în relief însușirile alese ale reposatei în Domnul, preotesa Aurelia, de soție iubitoare și cu inimă față de poporul din Nădab.

Răspunsurile funebre au fost executate foarte frumos de corul din loc, din care și reposata a făcut parte, condus cu multă pricepere de către păr. Șt. Rusu. Pe lângă cei din loc în asistență am recunoscut mai multe familii de intelectuali din jur.

Bunul Dumnezeu să întărească pe fratele Dumitru, ca să suportă această grea încercare, iar pe reposata să o odihnească alături de dreptul Său.

INFORMAȚIUNI.

Baptist ras și tuns cu 5 lei! La congresul baptist din Buteni, un predicator baptist s'a dus la barbier să-l facă gigea, adică să-l tundă și radă după moda cea mai recentă. Toate fură bune până când baptistul s'a văzut ras și tuns.

Apoi repezindu-și degetele baptiste la mustați, începu a le sucl ungurește, zicând: Eu sunt democrat, domnule frizer, eu plătesc numai 5 lei.

Zicând acestea dusu-s'a până în ziua de azi.

O colecță, făcută în adunare, a pus pe frizer în drepturile sale! Fără comentari!

Intre un baptist jidov și un jidov nebaptist. La congresul tineretului baptist din Buteni, în 30 August 1931, a participat și evreul Richter Moise, despre care se zice că ar fi baptist.

Acest domn s'a strecurat din congres și s'a dus la un conațional al său din Buteni, evreu nebaptist.

Acesta se cunoștea cu domnișorul Moisiică Richter și cum l-a văzut îl puse întrebarea: Cum stăm cu cassa Moisi-leben?

Cine are urechi de auzit să audă! Moise Richter și mântuirea neamului românesc. Cel câțiva țărani baptiști din Buteni au zis: Bre, mai slăbește-ne Moisiică cu dragostea.

A fi sau a nu fi. Gazetele politice discută cu aprindere dacă guvernul de azi va cădea în curând sau nu, dacă prim-ministru va fi d-l Argetoianu, sau d. Duca, sau d. mareșal Averescu, sau d. mareșal Prezan, sau d. I. Maniu, sau d. G. Băteanu, sau d. dr. Lupu, sau d. Cuza, sau d. Zelea Codreanu, sau d. X. sau d. Y, sau... sau... Ți-e mai mare dragu și năcazu să citești aceste sfesi pentru putere, în vreme ce bucatele n'au preț, iar săteanul s'a întors la amnar și la cremene.

Se unesc? Gazetele scriu că între georgiști, averescani și lupiști se încearcă a se face o înțelegere care să ducă la formarea unui singur partid politic.

Deschiderea parlamentului? Gazetele scriu că parlamentul se va deschide cu o întârziere de 15 zile, adică la 1 Noembrie. - 15 Noembrie.

A murit ziaristul A. Burileanu, care conducea vijeliosul ziar „Ordinea”. A murit sărac, pentru că n'a vrut să se îmbogățească pe cale necinstită, cu toate că a avut nenumărate prilejuri.

Chibriturile se vor lefteni? La București a sosit stăpânul asupra monopolului chibriturilor din țara noastră, anume Ivan Krueger (din Șvedia), care vrea să schimb contractul de concesiune a monopolului, pentru ca să poată da ordin de scădere a prețurilor chibriturilor. Aceasta o face din cauza că lumea nu cumpără chibriturile, că-s prea scumpe.

A ajuns și el la convingerea că chibritele trebuie estinate.

O mie km pe jos pentru a-și orândui drepturile la pensie. Pensionarul Augustin Spilman din com. Breventiș, Sălaj, în vârsta de 60 de ani, nereușind să scoată actele de pensie la care are dreptul, s'a pornit spre București pe jos, neavând bani de tren. Pe drum se hrănea cu fructe din pomii de pe margina drumurilor și cu mila sătenilor. După 29 de zile de mers a ajuns la București, unde voințe să ceară dela Min. Finanțe să-i reguleze drepturile la pensie. Va cere să fie primit și de M. S. Regele.

Ningo. În Carpați, pe munții Omul și Caraimanu', a căzut zăpadă.

Conferință. Duminică, 27 Septembrie a. c., orele 5. d. m., va avea loc în sala Palatului Cultural din Arad, conferința dlui *Mihail Negru*, scriitor și ziarist, profesor la școala de aviație, despre „Europa într-o zbor, văzută în zbor, în 80 ore (Raidul avionului „România Sfânta Maria”).

Posta Redacției.

Prețul I. Popescu. Ostrov. Cererea de lămuriri, a sf. Tale, am dat-o Veneratului Consiliu eparhial.

Sfânta Episcopie Ortodoxă Română a Aradului.

Nr. 5457 | 1931.

Circulară

Către toate oficiile protopopești și parohiale împreună cu preoții și învățătorii catihești din cuprinsul eparhiei Aradului.

Grija de bunăstarea morală și materială a poporului nostru o are, alături de sfatul nostru și de organele sale, și Biserica noastră, în a căreia tradiție a fost și aceea, de a-și avea școala sa confesională spre acest scop. Acum, decând nu mai ținem școale pentru popor, ci și-a luat aceasta grijă numai statul singur, Biserica nu se poate desinteresa cu desăvârșire de latura culturală a vieții fiilor săi duhovni-

cești. Mijlocirea, prin care ni-a rămas mai ales să lucrăm în acest scop, este învățământul religios pentru popor.

Censurând mai cu deamănuntul actele de examene din religie și de inspecție a învățământului religios dela școlile populare din Eparhie, Consiliul eparhial a ajuns la unele convingeri, pe cari le socotim de potrivite pentru a fi aduse la cunoștința obștească, și mai ales la a preoților și învățătorilor în genere, și cu deosebire acelor ce provăd învățământul religios.

I.

Cel dintâi moment îmbucurător, — pe lângă unele lipsuri mari, prin cari trece școala în deobște, prin necercetarea regulată a școlii și prin lipsa de manuale școlare și mai ales de religie, — este, că, an de an, sporește numărul preoților, cari catehizează și încă tot mai bine, precum și numărul acelor învățători, cari, alături de preoți și împreună cu ei, iar alte ori în locul preoților bolnavi și bătrâni, catehizează cu râvnă și frumoase rezultate.

Ca urmare a acestei lucrări zeloase, *Consiliul eparhial aduce laudele și mulțumirile sale*, tuturor acestor lucrători străduitori, și-i invită, ca, având în vedere înalta importanță morală și educativă, școlară și socială, a acestei lucrări, să o continue cu aceeași râvnă și chiar să o potenteze.

Facem acest apel, pentru că azi *nici de aier și lumină și nici de alimente și de îmbrăcăminte fizică, nu are poporul nostru așa de mare trebuință*, după cum o are în privința celor duhovnicești, adică de a cultiva, încă din școală, conștiința religioasă morală și sentimentul solidarității în lucrări obștești naționale pe temelia unei vieți creștinești consolidate.

Acesta este punctul de întâlnire al *Bisericii* cu cea al *școlii*, și avem convingerea, că nimeni, dintre toți cei ce slujesc Neamului și Statului nostru, nu sunt și nu vor fi, în mai mare măsură, răspunzători, înaintea lui Dumnezeu și a posterității, ca tocmai *Preoții și Dascălii* noștri pentru întrelășările lor vinovate.

Repețim, deci, acest apel de obștească lucrare împreună; și nu avem destul de dure-roase cuvinte ca pentru cazurile, unde din vina unora, ori a altora, ori din amânduror părților, avem cazuri răslețe de comune, în cari preoții și învățătorii trăiesc în desbinare și surpă mult mai mult decât ce ar putea zidi împreună.

Pentru a stimula aceasta sfântă tovarășie de răspundere și de muncă a Preoților și Învățătorilor, Consiliul eparhial, din ședința de azi a Secției sale Culturale, a luat hotărârea de

a încredința pe fiecare protopop tractual cu următoarele:

1. Să examineze situația din fiecare comună și dela fiecare școală populară din protopopiat, și să exprime în scris catiheților — fie ei preoți ori învățători, ori alte persoane — complăcerea și mulțumirea Consiliului eparhial, în toate acele cazuri, în cari catehizația și educația religioasă au fost îngrijite într'un chip mai deosebit, precum și în acele cazuri, în cari învățătorii, fie ei catiheți sau nu, au dezvoltat râvnă laudabilă pentru infiriparea de coruri bisericesti cu școlarii și cercetarea bisericii.

2. Ca atât acum, cât și în viitor, despre cazurile ce vin în prevederile de sub punctul precedent, cât și în acele cazuri, când avem de a face cu *neglijențe culpabile*, să se ducă chestiunea și înaintea consiliului protopopesesc și adunării protopopești, pentru încurajarea și răspițirea morală a celor buni, și pentru a găsi mijloace, măcar prin cunoașterea cazurilor în opinia publică, pentru îndreptarea scăderilor și pentru potențarea râvnei în deobște.

II.

Ca urmare a informațiilor menționate, pe cari le avem, mai semnalăm și următoarele idei și lucrări de realizat în interesul purtării de grijă de educația religioasă a poporulul.

3. Legea învățământului primar și normal (art. 61) și Regulamentul pentru punerea acelei legi în aplicare (art. 105) prevăd *obligativitatea învățământului religios-moral*, cu câte 2 ore pe săptămână, în fiecare clasă sau divizie, precum și aceea ca orele acestea să fie încadrate în orarul școlii. Am constatat, în unele cazuri, că nu s'au luat ore în număr suficient, ori că acele ore au fost plasate în orar la timp nepotrivit. Astfel de multe ori exclusiv după masă sau chiar Sâmbăta după amiază între orele 2—4 sau mai târziu, când tineretul după munca de o săptămână e ostenit sau când preoții sunt reclamați pentru serviciile lor bisericesti la Vecernie etc.

De aceea insistăm atât la catiheți — preoți și învățători — a face rost de ore pentru religie câte două ore de clasă și ca acele ore să fie plasate în orare la timp potrivit din punct de vedere psihologic și pedagogic și să nu mai fie aruncate exclusiv pe zile de după amiază și pe Sâmbăta după masă. Credem că aceasta repartizare potrivită cu interesul studiului religiei, care e materie obligatorie și de o capitală importanță, se va putea face în anul școlar ce începe (1931—32) în mai multe cazuri decât în trecut. De aceea preoții catiheți să reclame

la învățătorii și directorii școlari pretenește, dar și insistent, aceasta luare în orarele școalelor.

4. Cum religia este chemată a da axa sufletească a întregului învățământ din școală, e necesar să ne îngrijim și de alte lucrări și mijlociri, pentru a realiza solidificarea învățământului nostru popular și pentru a-l face cât mai complet și efectiv pentru cultivarea popoului.

Între aceste mijloace de stimulare a sufletelor și de determinare în sens religios activ, punem cântarea bisericească alături de cea națională și practicile religioase, cari culminează în sfânta Mărturisire și Cuminecarea școlariilor. Aceste necesități duhovnicești cadrează nu numai cu tradiția bisericească, ci și cu practica școlii confesionale de până aci și cu texte și dispoziții legale și regulamentare actuale ale Statului român. Astfel legea învățământului primar și normal (art. 64) și Regulamentul (art. 113) prevăd următoarele: „Dumineca și în sărbători, învățătorii vor duce la biserică elevii de aceeași confesiune cu ei, spre a asista la serviciul divin și a forma coruri bisericești”. Iar Regulamentul spune (art. 113): „Elevii se vor întruși la școală înainte de ora fixată pentru începerea serviciului divin și după ce vor face exercițiile pregătitoare, vor fi conduși la biserică de către învățătorii. Lipsirea elevilor și a învățătorilor dela aceasta îndatorire, se va socoti ca absență nemotivată și va atrage amendarea pentru două ore de lecțiuni și în caz de repetare și pedepse disciplinare. Afară de Dumineci și sărbătorile ținute de școală, învățătorul nu e obligat, nici să însoțească, nici să supravegheze elevii în biserică”. Urmează deci de aici, că învățătorii sunt obligați și să însoțească și să supravegheze școlarii în toate Duminicile și sărbătorile, în cari legea (art. 64) îi trimite cu școlarii lor la biserică. E de așteptat să se respecte dispozițiile legii pe deantregul în timpuri normale. Nici nu ne îndoiim, că se vor împuțina — cum au și început să se împuțineze deja — cazurile învățătorilor și ale învățătoarelor, cari nu-și aduc regulat școlarii și școlărițele la biserică și nu le dau acolo supravegherea cerută de lege. Și mai mult, nădăjdum, că vor dispărea cele câteva cazuri de învățători foarte neglijenți în aceasta privință.

La orice caz, când s'ar ivi asemenea absențări dela datorie, preotul locului va lua contact amical cu învățătorii. Și dacă n'ar reuși aceasta intervenție, să se ceară ajutorul moral al comitetului școlar. Și dacă nici astfel nu s'ar ajunge la rezultatul dorit, se va raporta

alci, pe calea oficiului protopopesc, pentru ca să intervenim la factorii mai înalți ai școalelor.

5. Costatăm cu plăcere, că mai mulți dintre învățători, chiar și dintre aceia cari nu au terminat școlii normale confesionale, se pătrund tot mai mult de importanța și de necesitatea elementului religios în școalele lor. De aceea unii ca aceștia, pe lângă o catehizare străduitoare și cu rezultate laudabile, pun preț mare, nu numai pe cercetarea regulată a bisericii, ci și pe formarea de *coruri școlărești*, cu cari cântă răspunsurile liturgice la biserică și alte cântări religioase, la alte prilejuri. Între aceștia menționăm pe învățătorul Nic. Ungurean dela Gurahonț, într'un ținut sărac și de nevoieasă afirmare a școlii. Sau alt caz: învățătorul N. Bugariu din Berechiu (jud. Aradului) și învățătorul-preot Andrei Andraș din Brestovaț (Banat) au răgaz să instruiască elevii, cu bun rezultat, în cântarea celor 8 glasuri și să-l familiarizeze cu tipicul și rândurilele bisericești.

Cu atât mai vărtos, așadar, suntem într'o așteptare de bună nădejde, că sub purtarea de grijă a învățătorilor și pe lângă sprijinul pe care au să-l deie și preoții noștri, se vor înființa tot mai multe *coruri școlărești* și că acestea își vor face rosturile lor de zidire sufletească în bisericile noastre și pentru întărirea în deobște a sentimentului religios în poporul nostru, atins de atâtea primejdii, cari li strică sufletul și subminează țara.

6. Aceasta lucrare de zidire sufletească, pe care au să o facă Biserica noastră și școala românească prin preoți și prin învățători deopotrivă, să săvârșește mai deaproape și prin *practicile religioase ale mărturisirii și cuminecării școlariilor*.

Lucrările aceste sfinte vin dela sine, ca o consecință a măsurilor legale și regulamentare, ce am pomenit mai sus. Ele sunt deja în practică, fără să fie scrise expres în legea școlară. Ele sunt scrise în natura lucrului educației popoului.

Regulamentul menționat prevede (art. 113) pentru școlarii aparținători cultului catolic, că elevii au să fie deslegați dela școală, pentru a fi trimiși la biserică în prag de împătășire.

Pentru școlarii cultului ortodox, de sine înțeles, reclamăm aceeași latitudine și îngăduință din partea școlii, în ceea ce nu avem, de altfel, motiv de a ne îndoi. Ci, numai *apetentem la conducerile locale ale școalelor cu elevi ortodocși români*, să aibă la inimă și de aceasta chestiune capitală, de educație și de sfințire a sufletelor elevilor.

7. Seria aceasta de îngrijiri datornice, nu o putem încheia fără să mai atingem un mare rău și în deobște cunoscut, că, în unele părți ale eparhiei, *cercetarea școlii nu se face destul de regulat*. Prin aceasta, învățătorii sunt zădărniciți în realizarea apostolatului lor cultural; școala devine o instituție, care nu-și dă toate roadele, pentru cari e sortită; poporul rămâne îndărătul altor neamuri și suferă și țara și Biserica pe urma unei asemenea lacune.

De aceea punem în vedere tuturor preoților noștri, și mai ales acelor cari sunt președinți sau cel puțin membri în comitetele școlare locale, să se intereseze de aceasta chestiune. Să consulte cu învățătorii asupra mijloacelor prin cari să se îmbunătățească cercetarea școlii. Și dacă va cere trebuința, preoții să predice de pe amvon și să militeze și cu alte prilejuri particulare ori publice, pentru îmbunătățirea cercetării școlii.

8 Peste tot, este de dorit ca, atât în aceste, cât și în alte privințe, *Preoții să țină cu învățătorii cel mai prietenesc contact* și să colaboreze sprijinindu-se reciproc, bine știind, *că munca lor răsleață și mai ales oricât de plină ar fi de râvnă, nu va putea să aducă roade binecuvântate, decât înfrățindu-se întreolaltă și sprijinindu-se reciproc.*

9. Aceste dispoziții vor avea să se publice în organul oficial al eparhiei, pentru a ajunge la cunoștință obștească și în primul loc la cunoștința învățătorilor, la cari apelăm cu deplină încredere de a ne înțelege și urma sfatul. Preoții vor avea și de altfel să le atragă atenția asupra acestel circulare-apel, care le sună și dâșilor. Dar, pe lângă aceasta, prezența circulară se va ceti și în *proxima ședință* a Consiliului parohial, pentru a lua act de cuprinsul ei.

Consiliilor parohiale, cari sunt formate din bărbați mai de frunte ai comunelor noastre bisericești, le așteptăm deasemeni, ca atât prin lucrări din sfatul parohial, cât și prin lucrări personale, să stăruie cu toții, după ale lor puteri, la realizarea îmbunătățirilor cerute mai sus,

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 17 Septemvrie 1931.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Citiți și răspândiți

„Biserica și Școala“

Nr. 5178 | 1931.

Circulară

către toate oficiile protopopești și parohiale din eparhia Aradului.

P. Ven. Consiliu Central Bisericesc ne atrage atențiunea asupra împrejurării, că prin țară umblă colportori streini, cu cărți și broșuri religioase, pline de otrava necredinței și astfel duc poporul nostru în rătăcire, și că și unii preoți, mai puțin băgători de seamă, în buna lor credință, recomand asemenea produse de tipar.

Pentru a feri pe credincioși, și mai ales tineretul de cărțile sectarilor, se ordonă în termenul avizului dela Prea Ven. Consiliului Central Bisericesc, ca pe viitor nici un preot să nu aprobe, și nici să recomande, nici verbal și nici în scris, nici un fel de carte sau broșură, care nu are aprobarea bisericească, sau nu ar fi recomandate prin coloanele vreunei reviste bisericești oficiale.

Tot astfel clerului pastoral peste tot, și cu deosebire profesorilor de religie și catihetilor li-se așteaptă să fie în aceasta privință cu cea mai mare băgare de seamă.

În caz de cărți, broșuri sau publicații religioase, cari nu ar avea aprobarea, recomandarea sau cel puțin vizarea de mai sus, Preoții și cei încredințați cu instrucția religioasă să le citească cu atenție și să le examineze înșiși, consultând și pe alții, pentru a nu greși, înainte de ce ar da de cetit creștinilor și tineretului.

Arad, 9 Septemvrie 1931.

Consiliul eparhial ort. rom. Arad.

In atenția Dlor Caticheși.

Singurele manuale de religie pentru școlile primare, aprobate de sf. Sinod, sunt cărțile de preotul N. Crișmariu: Istorioare biblice Lei 22; Istorioare bisericești Lei 20 — și Catechismul Lei 20.

Carte de rugăciuni pentru elevii școlilor primare de Dr. Grigorie Comșa, episcopul Aradului, legată în pânză, Lei 15.

De vânzare la Librăria Diecezană. Arad.

Librăria Diecezană Arad.

Bdul Regina Maria 12 și str. Eminescu 18. Complect asortată cu registrele, imprimatele și rechizitele necesare la începerea anului școlar.

Mare asortiment de cărți școlare curs primar.

Dlor învățători le oferă rabatul cuvenit.

Redactor responsabil: SIMION STANA.